

Økologisk hvidkløver

Dyrkningsvejledning 2024

Innovation
og vækst

Vækstform og produktionsmål

Hvidkløver er en flerårig bælgplante, der formerer sig ved krybende rodslående stængler. Hvidkløverens blomster er samlet i et hoved med ca. 50 blomster. Hvidkløver indgår i græsmarksblandinger til såvel afgræsning som slæt. Hvidkløver har stor betydning i det økologiske brug, idet den producerer kvælstof til den efterfølgende afgrøde.

Jordbund

Hvidkløver foretrækker lerjorde og lermuldede jorde, men den kan også avles på lettere jorde, hvor man har mulighed for kunstig vanding. Humusjorde og arealer med meget høje kalital egner sig ikke til dyrkning af hvidkløver, idet bladvæksten her vil blive for kraftig.

Klima

Hvidkløver lykkes bedst i områder hvor klimaet er lunt og på gode jorde. Der er en fordel med moderate nedbørsmængder i juli og august.

I kolde egne af landet vil hvidkløveravl være mere problematisk og usikker, idet der bliver for mange blade og for få blomster. De bedste hvidkløvere findes i kystnære områder i nærheden af skov og krat med vilde bier.

Sorter

Hvidkløver sorterne opdeles i to typer, normalbladet og mindre-bladede typer. DSV Frø Danmark råder over nogle af de bedste frøgivere i Danmark.

Sædskitte

Hvidkløver må ikke indgå i et sædskitte, som indeholder andre kløverarter. Pas på med tidligere frøavl af andre kløverarter - 10 års afstand er ikke altid nok.

Af hensyn til risiko for kløverål og kløverknoldbægersvamp, bør der ikke dyrkes hvidkløver på arealet for ofte. Derfor bør der holdes en afstand på ca. 5 år. Hold ligeledes minimum 1 kilometers afstand mellem ældre og nye marker, idet det vil være med til at reducere angrebet af kløvergnavere og kløversnudebiller fra år til år.

Udsæd og udlægsteknik

Dæksæd

Normalt udlægges hvidkløver i en vårafgrøde (f.eks. byg eller havre). Der anvendes normalt 1,5 – 2,5 kg udsæd pr. ha.

Udlægsteknik

Hvidkløverudlæg må ALDRIG sås i blanding med dæksæd, men skal sås alene på tromlet jord og sådybden må max. være 1 cm. Udlægget sås umiddelbart efter en blindharvning.

Hvis hvidkløver sås alene kan det være nødvendigt at iblande byggryn. Der bør dog højst iblandes 1 kg byggryn pr. 1 kg hvidkløver, idet byggryn kan fremme væksten af spirehæmmende svampe. Groft grus, små og fine træspåner eller 5 kg kattegrus pr. ha kan også anvendes.

Behandling af dæksæden

Gødskning

Dæksæden tilføres moderate mængder af kvælstof i husdyrgødning således, at lejesæd undgås.

Ukrudtsbekæmpelse.

Ved en lille ukrudtsbestand kan dæksæd og udlæg sås på alm. rækkeafstand, og ukrudtet kan bekæmpes ved ukrudtsharvning. Der kan udføres en blindharvning inden kornet spirer frem og forud for såning af udlægget. Ulempen er, at der er risiko for udtørring af såbedet og fremspiringen af hvidkløveren kan forringes.

Ved såning af kløveren på rækker er der mulighed for radrensning i efteråret eller til næste forår. Man skal dog være på vagt over for nyfremspiring af ukrudt, hvor især fuglegræs kan være et problem.

Håndhakning og bortlugning af ukrudt kan også blive aktuelt.

Hvidkløver til frøproduktion bør ikke dyrkes på meget ukrudtsbefængte arealer.

Behandling efter høst af dæksæd

Efter høst af dæksæden bør halmen straks fjernes, da man ofte ser skader på udlægget, hvor halmen har ligget i længere tid.

Efter høst af dæksæden kan marken afgræsses eller afpudsas for at holde ukrudtet nede og for at undgå at hvidkløverudlægget bliver for kraftigt inden vinteren.

Forår

Gødskning

Hvidkløver tilføres intet kvælstof, idet den selv er i stand til at danne kvælstof ud fra dens knoldbakterier.

På jorder i almindelig gødningstilstand er der ikke behov for at tilføre hverken P eller K. Høje kaliumtal fremmer bladvæksten, hvilket er uønskeligt i frøproduktionen. Fosfor tilføres kun i de tilfælde, hvor tallene er lave.

Tromling

Det vil være hensigtsmæssigt at tromle marken med en cementtromle om foråret og dermed få en helt plan mark.

Ujævnheder og sten i marken besværliggør skårlægningen og kan hindre en fuldstændig opsamling af skåret ved skårløftning og tærskning.

Ukrudtsbekæmpelse

I høståret kan det ved stor bestand af kamille, tidsel mm. være nødvendigt at afpudse/afgræsse kløvermarken sidst i maj.

Håndhakning og bortlugning sent på foråret kan være aktuelt, når det gælder skræppe mm. Særligt ukrudtsbefængte arealer kan blive nødvendigt helt at fraskære.

Afpudsning

En afpudsning af hvidkløver kan være aktuel i slutningen af maj eller begyndelsen af juni. En sådan afpudsning kan - udover at give mere lys til udløberne og herved fremme dannelsen af hoveder – bekæmpe store forekomster af kamille, tidsel og andre ukrudtsplanter. Ved at fjerne det afpudsede materiale straks bagefter kan skadedyrstrykket formentlig reduceres noget, idet skadegørerne også fjernes fra marken. En sen afpudsning medfører som regel et lidt senere høsttidspunkt.

Afpudsningshøjden bør tilpasses de aktuelle forhold: tørre forhold høj stub, behov for bekæmpelse af kamiller lav stub.

Vanskelige frøarter at frarens

Andre kløverarter, blød og liden storkenæb, fuglegræs, hvidmelet gåsefod, pragtstjerne, vejbred, vejpileurt, limurt, forglemmigej, hønsetarm, agerstedmoder, kamille, skræppe og rapgræs. Der ydes kun økologitillæg, hvis renvaren er fri for skræppe og rødknæ.

Sygdomme og skadedyr

I hvidkløver er svampesygdomme kun sjældent et problem.

Af skadedyr findes bladrandbiller, kløversnudebiller, kløvergnavere og kløverhovedgnavere.

Angreb af bladrandbiller kan være ødelæggende i udlægsåret. Angreb ses som halvmåneformede gnav i bladkanterne.

Angreb af kløversnudebiller ses som små runde huller i bladene. Angreb er som regel værst i frøavlsåret, hvor larverne kan begnave frøene og nedsætte udbyttet voldsomt.

Angreb af kløvergnavere forårsager begnavning af frøanlæggene, og dermed kan udbyttet reduceres kraftigt.

Bekæmpelse kan ske med 10 l Spruzit Neu pr. ha ved konstateret angreb. Spruzit Neu er godkendt til mindre anvendelse. Behandlingen koster ca. 2.000 kr./ha, og bør kun bruges ved kraftige angreb. 2.000 kr./ha modsvarer kun ca. 40 - 50 frø pr. ha så behandlingen kan være givet godt ud.

For at undgå opformering på ejendommen bør man undgå at dyrke kløver på samme areal for ofte, og at udlægge kløver for tæt på andre marker med kløver eller ærter eller på arealer.

Bibestøvning

Hvidkløver er fremmedbestøver og bestøvningen sker ved hjælp af insekter - fortrinsvis bier. Det er derfor vigtigt, at der er tilstrækkeligt med bier til stede for at sikre en god bestøvning. Normalt vil 2 - 3 bifamilier pr. ha være passende - færrest i mindre marker og hvis man bor i et område med skov og krat, hvor der er vilde bier tilstede. Bistaderne placeres i læ og under solrige forhold og på steder, hvor biavlaren har nem adgang til staderne. Der kan evt. laves gode læforhold med opsætning af bigballer. Det er en fordel, hvis man kan placere bier på steder i marken, så de højst skal flyve 300 – 400 m for at kunne bestøve hele marken. Bierne sættes ud i marken efter afpudsning og når der er omkring 25 - 30 blomstrende hoveder pr m². Husk at sætte et kar med vand og lidt spagnum i ud til bierne, så de får nok at drikke.

Høst

Hvidkløveren er normalt tjenlig til høst 23 - 28 dage efter, at afgrøden er i fuld blomstring og der har været maksimalt bitræk. Husk at notere datoen!

Ca. halvdelen af hovederne skal være brunlige med nedvisnede småstilke, frøene skal være gule.

Det er vigtigt at få skårlagt afgrøden i en periode med stabilt vejr, så der opnås en hurtig nedvisning.

Hvidkløver skal helst skårlægges med slåmaskine påmonteret skårlægningsudstyr.

En skiveslåmaskine kan også udmærket anvendes, når der er en god plantemasse at køre i.

Det vil ofte være nødvendigt at foretage en skårløftning, mens afgrøden ligger på skår. Genvækst må aldrig gennemgro skåret. Der vil normalt gå 5 - 6 dage fra skårlægningen til hvidkløveren er gennemvejret og dermed tjenlig til tærskning.

Under ustabile vejrforhold ved høst vil man ofte kunne vinde en dag ved at foretage en skårløftning den samme dag, som man vil tærske.

Mejetærskernes indstilling

Grundindstillinger	
Cylinderhastighed	1.000-1.200 omdr./min.
Broafstand	Fortil: ca. 4 mm Bagtil: ca. 2 mm Montering af blændeplader
Emtesold	Lamelåbning 7 mm
Halm rotor	Middel hastighed og stor afstand
Emtesoldforlænger	Lamelåbning: 9 mm Evt. montering af fingerrist Indstilling: Opad – bagud
Kornsold	Lamelåbning: 4 mm
Luftretning	Vindlederen mod emtesoldets midterste del.
Luftmængde	Lille til moderat - begynd med laveste hastighed på blæseren.

Rumvægt

1 m³ råvare vejer ved normal renhed ca. 600 kg.

Afregningsgrundlag

Hvidkløver afregnes på grundlag af:

- Rent spiret frø: 94,0%
- Andre plantearter: 0,5%

EU's kvalitetskrav

EU's minimumskrav til kvaliteten af hvidkløverfrø er:

- Renhed: 97,0%
- Spireevne: 80,0%, heraf max. 40% hårde frø
- Fremmed kulturfrø + andre pl.arter: max. 1,5%, heraf max. 1,0% af en art
- Antal skræppe excl. rødknæ: max. 10 stk. i 20 g.

Udbytte/økonomi

Udbyttet i økologisk hvidkløver er ofte lavere end ved konventionel dyrkning. Udbyttet er påvirket af angrebsgraden af skadedyr. Udbyttet ligger ofte på 250-500 kg/ha, men der er opnået udbytter på op til 800 kg/ha i de år, hvor vejrforholdene har været gode, og forekomsten af skadedyr har været

lille. Afregningsprisen på økologisk hvidkløver tager udgangspunkt i prisen på konventionel hvidkløver plus et tillæg.

Årets gang i marken

UDLÆGSÅR

APRIL:

Udlæg i dæksæd. Sådybde max. 1 cm.

MAJ:

Ukrudtsbekæmpelse i dæksæden.

JULI/AUGUST:

Halmen fjernes hurtigst muligt.

SEPTEMBER/OKTOBER:

Evt. afpudsning af spildkorn og stort ukrudt eller afgræsning.

HØSTÅR

APRIL/MAJ:

Marken tromles.

MAJ/JUNI:

Evt. afpudsning af kraftige marker eller afgræsning

JULI/AUGUST:

Skårlægning 23 - 28 efter maximalt bitræk. Tærskning 5 - 6 dage efter skårlægning.

Februar 2024, ingen ansvar, læs etiketten inden brug.